

ISO-input: Rondetafelgesprek Gevolgen wetsvoorstel Internationalisering in balans

Op 13 juni staat het [Rondetafelgesprek Gevolgen wetsvoorstel Internationalisering in balans](#) gepland. Met het voorliggend document geeft het ISO haar visie op het betreffend wetsvoorstel en licht daarbij uit welke maatregelen impact hebben op studenten en diens te ervaren onderwijskwaliteit op hogescholen en universiteiten. Vooropgesteld is internationalisering van het hbo en wo volgens het ISO van grote (meer)waarde. Daarbij benadrukt het ISO dat zij voor brede toegankelijk van het hbo en wo is. Tegelijkertijd ziet het ISO dat de toestroom van internationale studenten de kwaliteit van het onderwijs onder druk zet. In dat licht begrijpt het ISO dat demissionair minister Dijkgraaf maatregelen neemt om de internationale studentenstromen in het hbo en wo te beheersen. Het ISO steunt kortom het wetsvoorstel van de minister.

Achtergrondinformatie wetsvoorstel

De afgelopen jaren is het aantal internationale studenten in Nederland gestaag [gegroeid](#). In eerste instantie werd deze groei met name als iets positiefs gezien. In een door de SER uitgebracht [rapport](#) in 2013 werd gesteld dat Nederland de komende jaren volop moet inzetten op het aantrekken van meer internationale studenten. Echter, dit beeld is niet snel daarna langzaam gaan kantelen. Er kwam steeds meer berichtgeving vanuit zowel de media als de onderwijsinstellingen zelf dat het aantal internationale studenten begon te zorgen voor een toenemende druk op de kwaliteit van het onderwijs. Deze druk werd, deels, zelf veroorzaakt door instellingen die actief internationale studenten werven. Het bekostigingsstelsel heeft hier een perverse prikkel voor geboden. In december 2022 riep demissionair minister Dijkgraaf instellingen op om te [stoppen](#) met het werven van internationale studenten. Een aantal maanden na deze oproep, op 21 april, stuurde de minister een [Kamerbrief](#) naar de Tweede Kamer, waarin hij wettelijke middelen aankondigde om de instroom van internationale studenten beter te kunnen beheersen. In de loop van 2023 werd als uitwerking van deze brief het [wetsvoorstel](#) Internationalisering in balans (WIB) ingediend bij de Tweede Kamer.

Doelstellingen WIB

De WIB heeft, met betrekking tot het hbo en wo, twee hoofddoelstellingen:

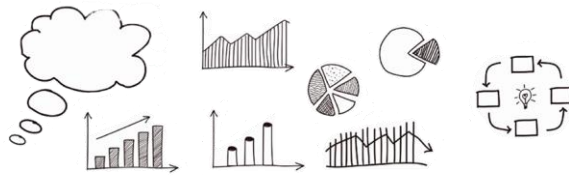
- Het behouden en versterken van de Nederlandse taalvaardigheid in het hbo en wo;
- Het beter kunnen beheersen van de toestroom van internationale studenten.

[Het ISO ziet het belang van beide doelstellingen](#). Om deze doelstellingen te halen, wordt er in de WIB een aantal voorstellen gedaan. Het ISO heeft de belangrijkste maatregelen voor studenten hieronder uitgeschreven.

Toets anderstalig onderwijs

Bachelor- en *associate degree*-opleidingen die momenteel anderstalig zijn, moeten aan de 'doelmatigheidstoets anderstalig onderwijs' (TOA) voldoen. Volgens de TOA mag een opleiding anderstalig zijn als het aan de volgende eisen voldoet:

- Anderstaligheid van opleiding moet passen binnen het taalbeleid van de instelling;
- De voorzieningen voor het verzorgen van anderstalig onderwijs moeten voldoende zijn;
- De doelmatigheid aan te tonen is op het gebied van:
  - Regionale omstandigheden;
  - De arbeidsmarkt;

- De internationale uniciteit of positionering van de opleiding.¹

Wanneer meer dan een derde van de onderwijsseenheden (ECTS) in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, is er sprake van ‘anderstaligheid’.² Het gaat daarbij om de taal van de tentaminering. In dit geval zullen de minister en de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) de doelmatigheid van de anderstaligheid van de opleiding en/of *track* toetsen.

Nederlandse taalcursussen

Onderwijsinstellingen hebben een plicht om de Nederlandse taalvaardigheid van alle studenten te bevorderen. Dit geldt voor zowel Nederlandse als internationale studenten.

Capaciteitsfixi

Onderwijsinstellingen krijgen de mogelijkheid drie verschillende capaciteitsfixi in te zetten:

- De WIB biedt de mogelijkheid om een capaciteitsfixi te zetten op trajecten binnen een opleiding, waar dit voorheen alleen op de opleiding als geheel kon. Dit betekent in de praktijk dat onderwijsinstellingen middelen aangereikt krijgen om de instroom van studenten die een andertalige opleiding willen volgen te kunnen beheersen. Een bijkomstigheid is dat de instroom van internationale studenten beter gecontroleerd kan worden omdat zij veelal een anderstalige opleiding volgen. Er zit volgens de WIB geen maximum aan de hoeveelheid jaren dat zo’n fixus op een specifieke *track* binnen een opleiding ingesteld kan worden.³
- Indien de onderwijsinstelling gebruik maakt van de bovengenoemde capaciteitsfixus, kan de onderwijsinstelling ook een capaciteitsfixus instellen voor niet-EER studenten. Dit betekent dat er een maximaal aantal plaatsen voor niet-EER studenten zullen zijn.⁴
- Tot slot biedt de WIB de mogelijkheid tot een noodfixus. De noodfixus kan ingezet worden bij een onverwachte grote groei van aanmeldingen voor een opleiding. Indien dit gebeurt, kunnen instellingen tot 1 maart voor de start van het betreffende collegejaar besluiten een noodfixus in te stellen. Aspirant-studenten hebben dan tot 1 april om zich in te schrijven bij de opleiding, in plaats van tot 1 mei. In principe kan deze noodfixus maar één jaar achter elkaar ingesteld worden.⁵

Visie van het ISO op de WIB

Het ISO verwacht dat door de minister aangekondigde maatregelen zorgt voor gebalanceerde internationalisering en daarbij kwalitatief en toegankelijk onderwijs borgt. Momenteel zet de grote instroom van internationale studenten in het hbo en wo namelijk druk op beiden. Tevens ziet het ISO de (meer)waarde in het aanbieden van Nederlandse taallessen aan internationale én Nederlandse studenten. Dit kan de binding van internationale studenten met Nederland vergroten en daarbij bijdragen aan de *stayrate*. Het ISO heeft echter ook een aantal slotopmerkingen, welke hieronder per subonderdeel nader op zal worden ingegaan.

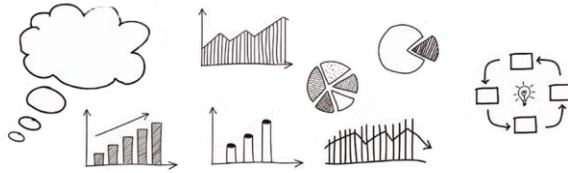
¹ Wet Internationalisering in Balans. (2024). Artikel 4.3.3. Toetsing anderstalig onderwijs door minister van OCW. Paginanummer 35.

² Wet Internationalisering in Balans. (2024). Artikel 4.3.2. Definiëring anderstaligheid. Paginanummer 34.

³ Wet Internationalisering in Balans (2024). Artikel 4.6.1. Numerus fixus op een traject. Paginanummer 43.

⁴ Wet Internationalisering in Balans (2024). Artikel 4.6.2. Maximaal aantal plaatsen voor niet-EER-studenten. Paginanummer 43.

⁵ Wet Internationalisering in Balans (2024). Artikel 4.6.3. Noodfixus. Paginanummer 43.

Nederlandse taalvaardigheid

- Indien een anderstalige opleiding de TOA niet haalt, zal de opleiding in het Nederlands gegeven moeten worden. Mocht dit gebeuren terwijl studenten de anderstalige opleiding al begonnen zijn, krijgen zij de nominaal resterende jaren plus één jaar de tijd om de anderstalige opleiding af te maken. [Hier is het ISO groot voorstander van.](#)
- Indien een anderstalige opleiding de TOA niet haalt, zal de opleiding in het Nederlands aangeboden moeten worden. Dit betekent dat een anderstalige opleiding getransformeerd wordt naar het Nederlands. [Het ISO ziet hierbij een risico voor de kwaliteit van het onderwijs. \(Internationale\) docenten die namelijk anderstalig onderwijs verzorgden, zullen dat nu moeten gaan doen in het Nederlands. Dit kan risico's meebrengen voor de kwaliteit van het onderwijs, omdat zij de taal wellicht niet vaardig \(genoeg\) zijn.](#)
- Het ISO onderschrijft de rol van de medezeggenschap die voorgesteld wordt in de WIB.

Capaciteitsfixi

Het ISO ziet de (meer)waarde in de mogelijkheid tot het instellen van capaciteitsfixi op specifieke *tracks* binnen een opleiding. Dit is volgens het ISO namelijk een effectief middel om de instroom van internationale studenten te kunnen beheersen. Echter, het ISO vindt het veranderen van de maximumtijd van zo'n fixus van drie jaar naar onbepaalde tijd zorgelijk. Het instellen van een capaciteitsfixus toernt immers aan de toegankelijkheid van opleidingen. Wanneer de toegankelijkheid voor trajecten binnen een opleiding voor onbepaalde tijd verminderd wordt, kunnen studenten niet altijd studeren wat ze eigenlijk zouden willen studeren. Daarnaast brengt dit het risico met zich mee dat anderstalige trajecten een 'elite traject' wordt door de beperkte capaciteit.

Bekostiging

Het ISO begrijpt dat het bekostigingssysteem niet in de WIB is opgenomen. Toch ziet het ISO graag dat dit vraagstuk spoedig zal worden behandeld.